

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

78. ÉVFOLYAM

2008 ÁPRILIS

No.2 (369), Vol. 78, April 2008, USPS 178-560

2. SZÁM

CSÜGGEDÉSTŐL AZ ÖRÖMIG

Olvasd: Lukács 24:13-25.

Csodálatos és vigasztaló átélni — a szent ige segítségével —, hogy Jézus nem hagyja el övéit. Megmondta híres példázatában is, hogy utána megy az elveszetteknek, és megmenti. Itt két tanítványnak ment utána. S ez a jézusi szeretet, törődés nagyon is vigasztalhat, bátoríthat minket is. Jézus éppen úgy, mint hajdan, most is keres és megtalál bennünket, ahogyan ez az emmausiakkal is történt. Az emmausi tanítványok helyébe képzelhetjük magunkat, s talán még hasonló lelki élménytartalomról is beszámolhatnánk, mint amit ők cipeltek.

Tanítványi elődeink rémséges napokon mentek kereszttül. Csütörtök éjjeltől "aznapig" a rémségek és borzalmak alig két napja volt mögöttük, és lelkileg összetörtén, hitefogyottan, reménytelenül bandukoltak hazafelé. Rémséges napok. Amikor aggódva nézzük a szeretett hozzátartozó egyre rosszabbodó betegségét, halálos küzdelmét ... rémséges napok. Nekik még rosszabb volt. Csodálatos és felemelő volt a jeruzsálemi bevonulás, az ujjongás, a lelkesedő, hatalmas tömeg, amelyben sokan még a felsőruháikat sem kímélték, és zengett a hozsánna, és zúgott a halleluja, mindenki határtalanul vidám volt.

Nem is tűnt fel nekik, hogy az ujjongó sokaság kellős közepén vagy majdnem az élén az Úr Jézus szóltanul, hallgatagon ül a szamar hátán. Nem integetett a hozsannázó tömegnek, ahogy a cézárok szokták a diadal kapun áthaladva, tüzesen táncoló paripák vontatta díszes kocsin ülve. Csütörtökön késő este vált komorrá a han-

gulat. Valami fontos történt a kenyérral és a borral, ám ekkor még énekeltek is a tanítványok. De éjfél után ... az szörnyű volt. S onnantól kezdve rémálmom az egész. Jézust elfogják, kihallgatják, vádolják, rágalmazták, leköpik, ütik, kigúnyolják, tövissel megkoronázzák, bíborpalástot dobnak az egy merősebbé vált testére, és viheti a keresztet.

Elmúlt a félelmetessé vált ünnep, ők ketten nem akartak tovább a zárt ajtóknak mögött reszketni arra várva, hogy mikor töri rájuk az ajtót a templomi titkossal, és esetleg őket is elrángatják a kínos keresztiig. Bár a reménység színhelye volt, de menjünk innen. Emmausban biztonságosabb lesz, mégiscsak hatvan futamnyira van Jeruzsálemtől, ott talán békén hagyják az embert.

Mentek hazafelé a Jézus-élmény hatása alatt, de nem értve a keresztt borzalmát. Egymás közt tanakodtak, sőt vitatkoztak egymással. Vitték lelkük nagy gyászát, bánatát, komor tekintetük már csak visszafelé fordult, a múltban találva némi szépséget és reményt. A jelen és a jövő halott. Vissza Emmausba, ledaráljuk életünk hátralevő részét, felbukunk, eltemetnek, és a földön és a kozmoszban nem történt semmi, legfeljebb elszárad egy-egy virág, és olykor kihuny egy csillag. Bandukolunk, sokszor nem is tudjuk, hogy merre, csak menni kell.

Nem vették észre, hogy melléjük szegődött Jézus. S talán a legfontosabb szentlecke itt kezdődik: megyünk ... leszegett fejjel, lógó orral, visszafelé pillantgatva, reménytelen lélekkel, és mindez annyira fáj, annyira megbénít, hogy nem vesszük észre a mellénk szegődő Jézust! Pedig Jézusnak még szelíd humora is van; mégsem kellene dolgainkat, életünket annyira tragikusan felfogni. Jézus kérdésére, hogy mi a beszélgetésük témája útközben, Kle-

opás értetlenkedve feleli: Mi is lehetne más, mint az, ami az elmúlt napokban történt Jeruzsálemben. S a nagyon is érintett Jézus, az egyetlen főszereplő kedvesen megkérdezi tudatlanságot mímelve: "Mi történt?" S ők elmondják: "Pedig mi abban reménykedtünk ..." De mindennek vége. Jézus meghalt. Kész, vége, és nincs tovább.

Már csak az okoz némi zavart, hogy néhány asszony kora hajnalban nem találta a sírban a holtestet. Hát még ez is. Nem elég, hogy brutálisan kivégezték, de még a holttestét sem hagyják békén, ennyi tiszteletet pedig igazán megérdemelne. A drágán beszerzett illatszerek is feleslegesnek bizonyultak, nem volt holttest, amelyet megkenhetek volna.

S most az úton, mellettük ott van Jézus, de még mindig nem ismerik fel fájdalmuk nagysága miatt, pedig az ismeretlen útítárs "balgáknak" nevezi őket lelki vakságukért. Rest a szívük, mint sokszor a mienk is: mert minden ott van az igében, de mi mégsem értjük, látjuk, hisszük.

Lassan este lesz — mint az élet országútján is —, és döntő dolog, hogy felismerjük-e Jézust a kenyér megtöréséről az Úr szent vacsorájának szentségében. Hevülő szívvel hallgattuk-e életünk útján az igét? Mert akkor igazán eljön a szent pillanat, hogy az úrvacsora szentségében is vele találkozunk! Lehet, hogy életünk útján beesteledik, mire mi igazán felismerjük Öt, de az a fontos, hogy felismerjük.

Íme, egy nagyon fontos alapszerkezet: csalódottságuk ellenére is Jézus dolgával foglalkoztak tanítvány elődeink. Jézus a vele foglalkozókhöz csatlakozik, és megszólal az ige, és hevül a szív, és egyszer csak eljön a látás: találkoztunk Vele. S ez lesz a mi igazi feltámadásunk! Ribár János ev. esperes - e.é.

Ha pedig Krisztus nem támadt fel,
semmit sem ér a ti hitetek.
Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül,
mint az elhunytak zsengeje.

Jézusunk feltámadt!

Jézusunk feltámadt!
Diadala áthat
Síron halálon.
Árt-e halál mérge?
Hisz vereség érte.
Az Urat áldom!
Élete így győzte le
Lelkünk minden ellenségét.
Zengjük dicsőségét!

Bűneinkért vérzett,
És mindent elvégzett,
Mehalt érettünk.
Ő lett üdvünk ára.
Áldozatát látva,
Felelt Istenünk:
Dicsően és győztesen
Fölkeltette harmadnapra,
És felmagasztalta.

Él örök fenségben
Jézusunk az égben.
Áldást zengenek,
Őneki szolgálnak,
Parancsára várnak
Angyalseregek.
Hatalom és irgalom
Mind Övé, hogy erősítsen,
Mennybe elsegítsen.

Jézusunk nevének
Zengjen hálaének,
Mert Ő az élet!
Kik nyomában járnak,
Itt Vele szolgálnak,
Őhöz érnek.
Jézus él! Ő hű vezér,
Hiveit megőrzi, áldja,
Örök fénybe várja.

EE 220

AZ ELLENREFORMÁCIÓ VÉGE — EVANGÉLIKUSOK 1848-BAN

a szabadságharc emlékezete 160. évfordulóján

Március 15-e méltán vált a nemzeti egység ünnepévé. A pesti márciusi ifjak és a pozsonyi országgyűlés követői egyazon célért küzdöttek; a független és egyenlő jogokkal rendelkező magyar nemzet megeremeléséért. Petőfi és Kossuth, e küzdelem két legendás vezetője 1848 tavaszán két "fronton" (a pozsonyi országgyűlésen és a pesti utcán), különböző módon, de végeredményben egymást erősítve vetették meg a polgári Magyarország alapjait. Méltán vagyunk büszkéek arra, hogy mindketten evangélikusok voltak. Evangélikusként azonban ennél is többet jelent számunkra 1848.

II. József türelmi rendelete (1781) után a magyarországi evangélikusok (és természetesen a reformátusok) szabadon gyakorolhatták vallásukat, gyülekezeteket alapíthattak, hivatalt vállalhattak. A kor jogi nyelvén "bevett felekezetté" váltak, megszűnt az üldöztetés. Ez azonban még koránt sem jelentett egyenlőséget, a bevett felekezetek mellett "uralkodó" felekezet maradt a katolikus egyház, a protestánsok rovására hátrányos jogi megkülönböztetés fennmaradt. A katolikus egyház hatalmas vagyona számtalan eszközt adott a politikai hatalomból is részesedő felső klérus számára, hogy megkeserítsék a protestánsok életét. A reformkori országgyűléseken azonban már a katolikus és protestáns követek vállvetve harcoltak az evangélikusok és reformátusok jogainak kiszélesítéséért. 1844-ben törvény született a protestánsok legtöbb sérelmeinek orvosolásáról, de a teljes egyenlőséget még ez sem mondta ki.

A forradalom győzelme után hamarosan megjelent a debreceni református egyházkerület állásfoglalása, amely immár teljes egyenlőséget követelt a protestánsok számára. 1848. március 27-én a pesti protestáns lelkészek, többek között Székács József pesti, illetve Bauhofer György budai evangélikus lelkész, találkoztak a Batthyány-kormány néhány leendő tagjával, így Eötvös József kultuszminiszterrel is. A tanácskozások eredményeként az 1848/XX. törvénycikk végre kimondta, hogy a magyarországi bevett felekezetek között "teljes egyenlőség és viszonyosság" áll fenn. A vallásüldözés kora lezárult.

Az "egyenlőség és viszonyosság" szép eszméjének tartalommal való megtöltése komoly munkát jelentett 1848 folyamán. A törvény kimondta azt is, hogy a bevett felekezetek állami támogatást fognak kapni. A kérdés az volt, hogy vajjon az állam mit kér a támogatásért cserébe. Az evangélikusok okkal féltették autonómiájukat, azaz kormányzati és oktatási rendszerük teljesen szabad ügyintézését. Az 1848 szeptember 1-én lezajlott, sgynevezett szeptemberi értekezleten a protestáns egyházkerületek küldöttei úgy foglaltak állást, hogy az állami támogatást csak akkor fogadják el, ha autonómiájuk csorbítatlan marad. Bölcs döntés volt. Az 1850-es évek megtorlásai idején ez a kiállás biztosított megrendíthetetlen jogi és erkölcsi alapot ahhoz, hogy a Bécsből jövő központosítási kísérleteknek sikeresen ellenálljanak evangélikusok és reformátusok.

A szabadságharc kitörése természetesen meghiúsította a protestánsok állami támogatását. Az evangélikusok számára sem ez volt a legfőbb kérdés: tudták, hogy a nemzet szabadságával az egyház szabadsága is elbukhat. Az evangélikus iskolák tanárai és diákjai egy emberként álltak be a honvédségbe, a lelkészek ez része is nemzetörnek állt. Templomi szószekekről hirdették ki a kormány rendeleteit, köztük a Habsburg ház trónfosztását. A bukás után a megtorlás nem maradt el: Rázga Pál pozsonyi evangélikus lelkészt, ötgyermekes családapát kivégezték, több, mint húsz evangélikus lelkészt hadbíróság elé hurcoltak. Mind a négy püspököt eltávolították tisztségéből, hármuk ellen hadbíróági eljárás indult, kettejüket (Haubner Mátét és Pákh Mihályt) várfogságra vetették.

Az 1848-49-ben megvalósult nemzeti egységből evangélikus elődeink sem maradtak ki. Lelkészek, tanárok, diákok, egyházi tisztségviselők, egyszerű gyülekezeti tagok, szlovákok, németek, és magyarok egyaránt kivették részüket a harcból. Kossuth, Petőfi, és Görgey mellett ők is méltó részei lehetnek evangélikus emlékezetünknek.

Dr. Kertész Botond

Imádkozzunk!

Élet Fejedelme, Jézus Krisztus! Boldog örömmel áldunk Téged azért az élő reménységért, hogy aki hisz Benned, ha meghal is él. Téríts meg minket hitetlenségünkől és őriz meg minket minden kísértés között, hogy elérjük hitünk célját, lelkünk üdvösségét. Ámen. □

HÚSVÉTI BIZONYOSSÁG

“Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetetek is.” 1Korinthus 15:14.

Az ember élete során idővel megtanulja, hogy új dolgok megismerése előtt jobb nem nagy várakozásokkal élni, mert különben könnyen csalódás érheti. Ez az önvédelmi mechanizmus azonban sokszor szkepticizmussal is jár, és ha valami jó történik, még azt is nehezen ismerjük el. Utólag már sokszor el lehet ferdíteni a tényeket.

Nem volt ez másképp Jézus feltámadása és mennybemenetele után sem. A húsvéti örömhír hiába kezdett el rohamosan terjedni, mégis akadtak böven olyanok, akik szkeptikusan megkérdőjelezték Isten emberré lételetét, feltámadását pedig csalásnak bélyegezték. Az első keresztyének sajnos nemcsak környezetük fenntartásaival szembesültek, hanem Jézus feltámadása tényének elferdítésével is.

Jézus feltámadása ugyanis már csak a hirdetett és írott evangéliumban volt

elérhető, mint korunkban. De ezek erősítették a Jézussal már személyesen nem találkozott emberek hitét is. Mint ahogy minden vasárnap Krisztus feltámadását ünnepeljük, húsvétkor pedig még inkább kiemelt helyen történik ez. Hiszen Pál apostol is a feltámadás jelentőségét szeretné hangsúlyozni a levélrészletben. Húsvét a keresztyénség legnagyobb ünnepe, Jézus legyőzte a legnagyobb ellenséget, a halált, és számunkra is lehetőséget adott ezzel az örök életre. Ez hitünk alapja, és olyan jó ebben vasárnapról vasárnapra, húsvétról húsvétra megerősödni.

Persze ez nem mindig olyan könnyű és egyszerű. A feltámadt Jézus már csak az ígeben érhető el, és ez hit, nem pedig látás. Mi pedig azon nőttünk fel, hogy csak a szemünknek hihetünk, empirikus lények vagyunk. Mégis hamis a jövőképünk, ha azt hisszük, hogy a keresztyénséget elég nagyvonalaiiban elfogadni. A hit Jézus halálában és feltámadásában, s ezzel együtt a mi lehetőségünkben az örök életre, vízvázasz-

tó, olyasvalami, amit valaki vagy elfogad, vagy visszautasít. Köztes út nem létezik. Húsvét is csak ennek az ünnepe lehet. A többi lehetőség csak Jézus visszautasításának pótlékát jelenti. És semmiképpen sem védekező mechanizmus egy esetleges jövőbeli csalódás ellen. Jézus feltámadt, és ennek következményei vannak és lesznek minden ember életére; mégha az örök élet lehetősége nem is kézzel fogható dolog, nem látjuk, de hisszük.

Hiszen a mi igehirdetésünk, Pál apostollal együtt, teológus-hallgatóké, és lelkészeké egyaránt, nem hiábavaló, mert Jézus ma is velünk van ígérete szerint, és jól ismerjük az első keresztyének húsvéti köszönését is: “Krisztus feltámadt!” – “Valóban feltámadt!” S ez nemcsak az első keresztyének, hanem a mi bizonyosságunk is lehet.

De nemcsak húsvétkor, hanem életünk minden napján.

Balogh Melinda, az Evangélikus Hittudományi Egyetem V. éves hallgatója, jelenleg a torontói Emmanuel College cserediákja, és a torontói magyar ev. gyülekezet egyik szolgálattelveje.

A LEGTÖMÖREBB HITVALLÁS

Olvasd: János 20:24-29.

Jézus 12 tanítványai közül szeretnék most kiemelni egyet, Tamást! Mindegyik tanítvány emberi, gyarló vonásait is kiemeli a Szentírás, ami azt jelenti, egyik tanítvány sem volt makulátlan. Tamásra azt szoktuk mondani a hitetlen, kételkedő tanítvány. Magyar nyelvünkben még használjuk is, ne tamáskodj, ne kételkedj! Hallottam valakitől egy ilyen megjegyzést Tamásra a bajbajutott hitű tanítvány. Merjük a szívünkra tenni a kezünket, melyikünk nem kételkedett, hitetlenkedett még? Talán éppen akkor, amikor nem értettük az Isten szándékát életünkben, talán éppen akkor, amikor olyan helyzetbe kerültünk, amire nem számítottunk, betegség, magány, kilátástalanság, szerettünk elvesztése. A sok-sok miérték! Hiszem és vallom, hogy a kételkedések sorozatán juthatunk el a teljes hitre, mert a hitünkért meg kell küzdenünk! Hiszem azt is, hogy Jézus az őszinte kérdéseinkre választ is ad, fokozatosan felnyitja szemünket, értelmünket, szívünket, hogy ki tudjuk mondani: Én Uram, én Istenem!

Tamásnak megjelenik a feltámadott

Jézus! Nem Pilátusnak, Heródesnek, nem a farizeusoknak, hanem a tanítványoknak, és nyolc nappal a feltámadás után magának Tamásnak. Tamás ott van a tanítványi közösségben, nem máshol, ott van, ahol lennie kell, jó helyen kételkedik. Ott mondja el gondjait, kérdéseit, kételkedéseit, szívének félemét, bizonytalanságát, mert tudja talán csak ott kaphat választ kérdéseire. Testvéreim! Amikor félelmeink vannak, miérték jönnek csak az ajkunkra, amikor nem értjük az Isten szándékát, amikor messze vagyunk Tőle, akkor hová menjünk? A tanítványi közösségbe, a gyülekezet közösségébe! Ne szegyélljük könnyeinket, küszködéseinket, kilátástalanságainkat, hitetlenségeinket, kételyeinket, kételkedéseinket, maradjunk abban a lelki otthonban, amit így nevezünk, anyaszentegyház! Hányan azért maradnak el a templomból, mert félnek elmondani őszintén a kételkedésüket, félnek. Pedig éppen ezért kell a jó lelki közösség, a szent mag, egy közösség, ami sugárzik a Felülről kapott békességgel, ami összetart, ami lelki támasz a rossz napokban is!

Tamásért mégegyszer megnyílik az ég! A tanítványok már találkoztak vele, de Tamás még nem! Amikor csak nekem szól az az üzenet, az Ige, az ének, az imádság, akkor létezik, hogy értem és értem megnyílik az ég! Ugye volt már ilyen lelki élményünk, egy-egy lelki harc után? Amikor éreztük, Jézus hozzám beszélt, megérintette a lelkeimet, most már tudom mit kell tennem! Egészen másképp megyek ki a templomból, ahogyan bejöttem.

Nem Tamás nyújtotta ki kezét Jézus felé, hanem Jézus nyújtja ki a kezét Tamásnak! Mindig Jézus teszi meg az első lépést, felénk is! Ő közeledik és sugárzik belőle a szeretet, és ilyenkor csak azt tudta tenni Tamás és mi is, hogy térdreborulunk: Én Uram, én Istenem! Ez a legtömörebb hitvallás: Én Uram, én Istenem! Ez a hit, ez a rövid drága mondat, amely a sok kételkedés után őszintén megszületik az ajkunkon!

“Adja meg az Isten sírásaink végét, lelkünknek teljességes vágyó békességét, adja meg az Isten!” (Ady Endre.)

Tamásy Éva ev. lelkész

A KOMMUNIZMUS EVANGÉLIKUS ÁLDOZATAI

Nincs még felmérve a sok-sok áldozat, akik e kegyetlen rendszer "számlájára írandók". Évtizedekig nem lehetett róluk beszélni, nem lehetett róluk emlékezni. A közelmúlt feldolgozásának egyik legfontosabb feladata az áldozatok, a szenvedés számbavétele.

A hazánkat "felszabadító" kegyetlen megszállók a lakossággal együtt evangélikusokat is hurcoltak el; köztük Járosi Andor kolozsvári esperest, Erdély "Wallenbergjét", aki sok zsidó üldözöttet mentett bátran, az orosz fogságot nem élte túl, valahol Magnyitogorszk környékén halt meg. Sokakat egyszerűen az utcáról hurcoltak el kényszermunkára úgy, hogy a család semmit nem tudott róluk; reggel elköszöntek egymástól és már soha az életben nem találkoztak. Vető Béla bácsi Beszkártos édesapja, Madocsai Miklós bácsi apósa volt ilyen. 1945 tavaszán "önszorgalomból" középosztályiakat gyilkoltak meg az ún. gyömrői gyilkosságok során. Ennek áldozatául esett Csabla Gyula péteri evangélikus lelkész, akinek nyughelyét máig nem ismerjük.

A háború utáni bosszúhadjáratban, melyet "népbírósági ítékezésnek" hívtak, több evangélikust fogtak perbe. Túróczy Zoltán evangélikus püspököt Nyíregyházán 10 évre ítélték, mert kiállt a bátor finn nép szabadságharca mellett; vitéz Jány Gusztáv evangélikus vallású vezérezredest, a Don-kanyar mellett harcoló II. magyar hadsereg parancsnokát halálra ítélték; Böröcz Sándor fiatal evangélikus lelkészt és feleségét a Katpol nevezetű kegyetlen rendőrség kínoztta, amúgy kínzójának nevét is ismerjük: az akkor még ávos századosként működő Berkesi András később a Kádár-kor elhíresült írója lett. Böröcz Sándort az oroszok szibériai, vorkutai munka- és haláltáborba hurcolták ("élményeit" megírta Kiáltás a mélyből c. könyvében).

Sok ezer és tízezer evangélikust és családot ért a kitelepítés: A felvidéki magyarokat erőszakkal telepítették át ősi szülőföldjükről Magyarországra, hogy a hódító szlovák etnikum teret nyerjen, sokakat pedig erőszakkal Csehországba deportáltak: Alsó- s Fel-

sőszeli (Mátyusföld), Sajógömör (Gömör megye). Pozsony városának ősi pressburger lakóit először a pozsonyigetfalusi táborba, onnan Magyarországra telepítették. Az orosz megszálló hatalom a kollektív bűnösség elvét alkalmazva kötelezte a magyar kormányt, hogy a magyarországi németeket telepítse ki; a német evangélikus gyülekezetek óriási vérvesztéséget szenvedtek ekkor, a hajdan virágzó több száz fős gyülekezetek helyén néhány fős vegetálás, pusztuló templom, parókia maradt: Sopron és környékének falvai, pl. Harka, Tolna-Baranya és Somogy német (sváb) evangélikus falvai.

1948 — a nyílt kommunista diktatúra bevezetésekor az evangélikus egyház megtörése céljából az ávó az egyház három vezetőjét, Ordass Lajos püspököt, báró Radvánszky Albert egyetemes felügyelőt és Vargha Sándor egyetemes főtítkárt börtönbe hurcolta. Ordass Lajost koncepciós perrel börtönre ítélték, majd tisztségétől megfosztották, belső emigrációba kényszerítették. Hűséges munkatársait, Kende Györgyöt és Keken Andrást az ávó ugyancsak elhurcolta, fogságban tartotta, lelkészi szolgálatukat akadályozta, a Kende-családot egy elhagyott pusztába kitelepítette. Amúgy sok evangélikus családot kitelepítettek, otthonukat elvették, emberhez méltatlan körülményekben laktak évekig, esetleg életük végéig, mint pl. Vladár Gábor volt igazságügyminisztert, bányakerületi felügyelőt. A kelenföldi és budahegyvidéki gyülekezetek tagjai nagy bátorságról tettek tanúbizonyságot, hogy a tiltás ellenére támogatták a kitelepítetteket, ill. eljuttatták hozzájuk a külföldi segélyeket.

Az 1956-os forradalom következtében leköszönt/leváltott államhű egyházi vezetés 1957 végén, 1958-ban visszatért. Az Állami Egyházügyi Hivattal együttműködve eltávolították, meghurcolták azokat az egyházhoz hű lelkészeket, akiket az "Ordass-vonal kiszolgálásával", egyházi reakcióként tartottak számon. Ordass Lajos püspököt újra megfosztották püspöki tisztségétől, halálig belső emigrációban élt,

semmilyen egyházi tevékenységet nem folytathatott. Egy sor kiváló lelkészt távolítottak el Budapestről: Kende Györgyöt Kistarcsára, Danhauser Lászlót Bakonycsenyére, Scholz Lászlót Hatvanba, Botta Istvánt Tordasra száműzték. Zászkaliczky Pál főtí lelkész, esperes meghurcoltatások miatt megromlott egészsége következtében elhunyt. Schulek Tibort a lelkészi pályáról is eltávolították. Vidéki lelkészeket is üldöztek el, helyeztek át: pl. Weiszer Eleket Miskolcra. Voltak, akik hosszú évekig, vagy végleg kénytelenek voltak lelkészi tevékenységüket felfüggesztve világi munkahelyre menni, mint pl. Madocsai Miklós, Zsigmond Árpád.

Az ÁEH és az egyházüldöző szocialista rendszer célja nemcsak egyesek üldözése volt, hanem evvel és ezentúl az egyházak visszaszorítása, elzüllesztése, tönkretétele. Így a kommunizmus áldozata maga az evangélikus egyház is, hiszen 50 év alatt több mint harmadával lett kevesebb a létszáma (1949: 482 ezer, 2001: 304 ezer), gyülekezetei meggyengültek, templomai kiürültek, sok helyen kisebbségből szórványhelyzetbe kerültek hívei.

A sor nem teljes és lehetne folytatni. Hiszen sok kevésbé ismert és de nem kevésbé hű egyháztag szenvedett, vagy állt ki hitéért, egyházhűségéért nehéz időkben. Fenntartották az egyházat ebben a léleknyomorító 40 évben. Áldozatukra, hűségükre gondoljunk!

Czente Miklós — a kommunizmus áldozatainak emléknapiján, 2008. február 25-én.

¶ Az ohioi Clevelandban a városi és környéki magyar lelkészek bevonásával ún. lelkész kör van kialakulóban. Évekkel ezelőtti sikertelen kezdeményezések után most esélye van annak, hogy ez a lelkész kör állandósul és betölti célját: kollégialis kapcsolatot épít, s egyidejűen alkalmat talál közös problémák, időszerű, az egyházakat érintő kérdések megbeszélésére. Eddig katolikus, református, evangélikus, és adventista lelkészek vettek részt az első három, január óta havonta tartott összejövetelen. Ennek a lelkész körnek a gazdája a Nyugatclevelandi Magyar Evangélikus Gyülekezet, Tamásy Éva lelkésszel. Április 16-án lesz a legközelebbi találkozó. ■

A címdalon az ígehely: 1Korinthus 15:17, 20.

PROLONGÁLT KEGYELMI IDŐSZAK

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE 1956. NOVEMBER 1-E ÉS 1958. JÚNIUS 17-E KÖZÖTT
XII. RÉSZ: KÖZVETLEN TALÁLKOZÁSOK A GYÜLEKEZETEKEL

Az 1956-os szabadságharc ötvenedik évfordulója alkalmából cikksorozatban emlékezünk meg azokról az eseményekről, melyek a Magyarországi Evangélikus Egyházat érintették azokban az időkben. Hálas köszönetet mondunk a cikksorozat szerzőjének, Nt. dr. Böröcz Enikő ev. lelkésznek, a hazai Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársának. Sz.

*

Nemcsak Ordass gondolkodására, hanem az egész fenti egyházi időszakra jellemző volt a gyülekezetközpontúság. Ezzel a felfogással, az előző korszak centralizációs törekvéseit és annak káros következményeit próbálták ellensúlyozni. A gyülekezetekkel történő találkozások részben direkt, részben indirekt jellegűek voltak. A direkt jellegű találkozás azt jelentette, hogy egy-egy konkrét gyülekezetbe elmenni, ott minél több ige és egyéb szolgálatot elvégezni. Találkozni nemcsak a gyülekezet lelkészével és presbitériumával, hanem lehetőleg minél több gyülekezeti taggal is. Az indirekt találkozást az jelentette, amikor a püspöki hivatal szolgálatán keresztül egy gyülekezet meghatározott problémájával foglalkoztak.

Az 1956-os októberi események, majd azok következményei miatt Ordass a gyülekezetekben történő szolgálatait csak hónapokkal később tudta elkezdni. Az első időszakban Budapesten és annak környékén végzett igehirdető szolgálatokat. Az Evangélikus Világszövetségtől kapott Volkswagen gépkocsi nagyban megkönnyítette a mozgását. Amikor végre elindulhatott, akkor bizonyos szempontokat tartott szem előtt. Prioritást élveztek azok a gyülekezetek, amelyek valamilyen jubileumi alkalomhoz csatlakozóan szerettek volna a püspökkel találkozni. A másik do-

log az volt, hogy előnybe részesítette azokat a gyülekezeteket, amelyekben már nagyon régen volt püspöklátogatás. Nem válogatott a nagy és kis gyülekezetek között. Annak ellenére, hogy ő a Déli Evangélikus Egyházkerület vezetője volt, a másik egyházkerületből érkező hívásokra is gyakran igent mondott.

Az eddigi kutatásaim szerint a következő gyülekezetek voltak azok, amelyekben — illetve amelyek leány- és fiókgyülekezetekben — Ordass Lajos egy vagy több alkalommal igeszolgálatokat végzett. Egy-egy helység három-négy, olykor öt szolgálatot is jelentett. Albertirsa, Baja, Balassagyarmat, Battonya, Bonyhád, Budapest-Angyalföld, Budapest-Bécsikaputér, Budapest-Budahegyvidék, Budapest-Deáktér, Budapest-Kelenföld, Budapest-Kispest, Budapest-Pestszenterzsébet, Budapest-Pestszentlőrinc, Budapest-Pestszentimre, Budapest-Rákoshegy, Budapest-Rákoskeresztúr, Budapest-Rákospalota, Budapest-Újpest, Budapest-Zugló, Cegléd, Dombóvár, Fót, Győr, Györköny, Kaposvár, Kecskemét, Kiskőrös, Makó, Monor, Nagytarcsa, Pilis, Sárszentlőrinc, Soltvadkert, Somogydöröcske, Sopron, Szeged, Vecsés, Zalaegerszeg. Ha valaki Magyarország, illetve a két magyar evangélikus egyházkerület térségével a kezében gondolja végig ezt a listát, akkor látni fogja, hogy alig volt az országnak olyan tájegysége, ahol Ordass Lajos ne fordult volna meg a rendelkezésére álló alig másfél év alatt.

A gyülekezetek meglátogatása előtt — az esetek többségében — a püspöki hivatal megkapta a látogatásra váró gyülekezet történetét. Ordass gondosan elolvasta ezeket, és igyekezett ezekből idézni. Alapelve volt, hogy az igehirdetésben adott üzeneten kívül a gyülekezet öntudatát annak saját történetbe belerejtett tanulságokkal is erősítse. Az egészséges egyháziasságnak ez a hangsúlyozása akkor is megtörtént, amikor a gyülekezetek valamilyen emléktáblát akartak készíttetni. A sárszentlőrinci gyülekezet 1957-ben, első lelkészük, Szeniczei Bárány György halálának 200 éves évfordulóján nemcsak róla, hanem összes addigi lelkészéről is emléktáblával kívánt megemlékezni. Sántha Károly énekköltő neve is szerepelt volna, éspedig azzal a megjegyzéssel, hogy “neves énekköltő”. Ordass erre a következőt válaszolta: “Nem kifogásolom az ő ilyen jellemzését ‘neves énekköltő’, csupán megkérdezem nem fejezne-e ki többet, ha azt íránk ‘egyházi énekköltő’. Vagy esetleg így is lehetne

írni: ‘neves egyházi énekköltő’.”

A gyülekezetlátogatások általában puritán egyszerűséggel zajlottak. Ugyanakkor voltak olyan helyek, ahol az igehirdetés után adott ünnepi ebédre a gyülekezet presbitériuma nemcsak a környező evangélikus gyülekezetek elnökségeit hívta meg, hanem az adott helyen élő katolikus, református, esetleg baptista gyülekezetek egyházi és világi vezetőit is. Az esetek nagy részében a helyi állami vezetők is meghívást kaptak a püspökkel való találkozásra. Különleges örömet jelentett az, amikor Ordass Lajos felesége is el tudta kísérsni férjét a szolgálatra.

Ordass Lajost egyik szolgatársa “az igehirdetők Thorvaldsen-jének” nevezte el. Akik hallották őt prédikálni azok azt emelték ki, hogy előadásmódja rendkívül egyszerű és mégis nagyon szuggesztív volt. Semmiféle szónoki fogást nem használt. Igihirdetéseit szóról-szóra leírta, de a papírt nem használta. Az 1956-1958 közötti időszakban elhangzott igehirdetéseinek egy részét az Ordass Lajos Baráti Kör 1992-ben kiadta: “Jó hír a szenvedőknek” címmel.

A gyülekezetekből történt visszajelzések mutatták, hogy a gyülekezetek mindegyike megértette a püspök mondanivalóját. A kaposvári gyülekezet lelkésze például a következő sorokkal köszönte meg látogatását. “Köszönjük, hogy Isten tiszta igéjét hozta köztünk. Püspök Úr szolgálatának gyümölcsei az idő távlatában mutatkoznak majd meg. De annyit már most is boldog örömmel irhatok, hogy azok is, akik otthonunk falai között testvéri együttlétben ismerhették meg Püspök Úrékat, és azok is, akik templomi szolgálatából gazdagodhattak, Püspök Úrékat nagyon-nagyon megszerették és szívükbe zárták.” A Dunánineni Egyházkerület utolsó püspöke, Szabó József — akkoriban balassagyarmati lelkész — látva a püspök emberfeletti igénybevételét, a következő meghívást intézte hozzá Ordass ottvégzett szolgálata után. “Balassagyarmat is hadd legyen az a hely, amely Téged mindig visszavár. Jöjj el egyszer-egyszer pihenni a sok pesti zörgésből Palócország kedves városába. Vár az Ipoly völgy jó levegője, a parókia csendje, és a kis vendégszoba.”

Nemcsak a meglátogatott, de a meglátogatásra nem kerülő gyülekezetek is számíthattak a püspök és munkatársai folyamatos gondoskodására. Erről a kérdéstről kicsit részletesebben is szólnunk kell. [Folyt.köv.]

Dr. Böröcz Enikő ev. lelkész

1 = 2+

Annak az előfizetőnek, aki egyik, eddig lapunkat még nem ismerő hittestvérét, családtagját, rokonát, ill. ismerősét egyéves előfizetéssel ajándékozza meg, egy évvel meghosszabbítjuk előfizetését és az ajándékelőfizetést 2009 decemberéig érvényesítjük. Az ajándék előfizetés USA címre \$6, kanadai címre US\$8, tengerentúlra US\$15. Beküldendő az ajándékozott neve, címe, és az “Erős Vár” névre kiállított csekk vagy pénzesutalvány P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038 címre. Előre is köszönjük a szíves támogatást. Sz.

AZ AMEK KÜLKAPCSOLATAI

RÉSZLET A 2007 NOVEMBERI KÖZGYŰLÉSEN ELHANGZOTT FŐESPERESI JELENTÉSBŐL

[...] Külkapcsolataink vonatkozásában feltétlenül nagy jelentőségű, hogy a 2001-ben alakult Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testülete, melynek az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia (AMEK) is alapítója volt, a világon szétszórt magyar evangélikusság hathatósabb összefogásának az érdekében magát 2005-ben hozott, 2006-ra hatályos határozattal feloszlatta és létrehívta a Magyar Evangélikus Konferenciát (MAEK), mely 2006. október 13/14-én alakult meg, Orosházán tartott ünnepi ülésen. Ezen az ülésen az AMEK nevében Rácz Zsuzsanna és dr. Tomaszek László — az október 23-i brutális rendőroham elől neki is menekülnie kellett — mondott köszöntőt és látott el képviselőket küldöttünként. Az Evangélikus Élet-ben megjelent beszámolóban őket is meginterjúvolták, sőt fényképüket is közölték. Az orosházi ünnepségről részletes ismertetés jelent meg az Erős Vár-ban Rácz Zsuzsa tollából.

A MAEK-nek Prőhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője az elnöke, Gáncs Péter püspök és Benczur László egyházkerületi felügyelő az alelnökei, és Zászkaliczky Pál ny. ev. lelkész a főtitikára és irodavezetője. Vele élénk E-levelezésben állunk. Az elnökséget még magyarországi, erdélyi, felvidéki, őrségi, és nyugateurópai tagok teszik teljessé.

Az AMEK részéről örömmel üdvözlöttük a MAEK létrejöttét, ugyan némi fenntartással. Ismerve a helyzetet a Kárpátmedencében, szerény nézetünk az, hogy a MAEK létezését az igazolja és szembesíti kihívással, hiszen éppen az elszakított területek magyar evangélikussága kíván meg minden lehető támogatást.

A történelem alakulása folytán a nyugati külföldre került magyar evangélikusok helyzete ettől különbözik. Elsősorban azért, mivel hazai ajánlásra, már a 20. század elején is, nem alkottak önálló egyháztesteket a felvevő országokban, hanem gyülekezeteikkel, ahol ilyenek létrejöttek ha volt lelkész is, beilleszkedtek a helyi egyházakba. Az északamerikai kontinensre nézve kötöttek is valamiféle megállapodást hazai és az itteni ev. egyházak, de azt Trianon és egyéb történelmi meg más

tenyezők is elsodorták. Ami itt megmaradt, az az AMEK, melynek létjogosultságát, együtt a másik három anyanyelvi konferenciával, erősen kétségbevonták 1986 táján, amikor az ELCA egyház létrejött. A mi problémánk nagyságához járul hozzá a lemorzsolódás különféle okokból, melyek egyike, hogy a történelmi nehéz időkben, ellentétben a dán, német, és finn anyaegyházakkal, melyek az itteni konferenciáikat szépen támogatták, az AMEK elárvalni kényszerült. Röviden tehát, kérdéses, hogy a MAEK a tengerentúli szórvánnyal kezdhet-e valamit is.

A nyugateurópai szórvány jellege egészen más, s hogy aktívabb kapcsolatban állhat a MAEK közösségével, annak az is a jele, hogy 2008-cal az Útitárs c. nyugateurópai lap beolvad az Evangélikus Élet-be, s majd hatszor egy évben annak mellékletként és 3000 példányos különnyomatban folytathatja szolgálatát, mindezt a MAEK égisze alatt. Azt reméljük, és kértük is, hogy megkaphassuk az Útitárs északamerikai olvasóinak a címét, hogy az Erős Vár-on keresztül bevonhassuk őket, ha még nincsenek benne, az AMEK közösségébe. [A kért címetek köszönettel meg is kaptuk. Sz.]

Hozzá kell tenni, hogy a MAEK komponensei egyik-másikával nagyon nehéz kétoldali összeköttetést teremteni és fenntartani. Ezzel szemben jó összeköttetésben állunk az ausztráliai szórvánnyal, főleg Dabasy János ev. lelkésszel, aki a melbourn(e)i és az adelaide(e)i magyar ev. gyülekezet lelkésze. Rajta kívül Breglec Árpád a sydneyi magyar gyülekezetben, Szabó Gábor, Kiss Ernő, és az ausztráliai születésű Szabó Ede ausztrál gyülekezetben végez szolgálatot. [...] [Szerkesztett szöveg.]

¶ A Külföldi Magyar Cserkészszövetség idén is megrendezi hagyományos nyári iskolatáborát a fillmor(e)i regényes Sík Sándor Cserkészparkban. Az iskolatábor ideje július 5-20. A délelőtti iskolaórákat délutánra szakköri foglalkozások, kirándulások, fürdészek, s egyéb vidámságok váltják fel. Érdeklődőknek szívesen nyújtanak felvilágosítást a 973-208-0450 telefonszámon, vagy levélben Külföldi Magyar Cserkészszövetség, 2850 State Route 23, Newfoundland, NJ 07435-1443 címen. ✕

MEG NEM ERŐSÍTETT HÍR

Rehabilitálná a katolikus egyház fő reformációt elindító Luther Mártont — jelentette be vatikáni forrásokra hivatkozva a Daily Mail című brit napilap. A tudósítás szerint XVI. Benedek azzal érvel Luther visszafogadása mellett, hogy ő nem kettészakítani akarta az egyházat, hanem csak megtisztítani azt a korrupciótól.

XVI. Benedek a 16. századi teológusról vallott elméletét azután hozza majd nyilvánosságra, hogy azt nyáron a castelgondolfói pápai rezidencián a "Ratzinger Schülerkreis" idei szemináriumán 40 másik teológussal is megvitatatta. A 80 éves egyházfő azzal érvel majd, hogy honfitársa valójában nem is volt eretnek.

A jövőre várható bejelentéssel a pápa minden bizonnyal azt a feszültséget szeretné enyhíteni, amely egy korábbi nyilatkozata után bontakozott ki. Akkor ugyanis arról beszélt, hogy a protestánsok és ortodoxok "nem igaz egyházak" tagjai.

Kasper Walter bíboros, a keresztény egységet szorgalmazó tanács vezetője szerint a mai napig igen sokat tanulhatunk Luthertől, és eljött az ideje, hogy felülvizsgálják az ő megítélését, hiszen az általa szorgalmazott reformot és öntisztulást az egyház egy idő után ténylegesen bevezette.

Luthert 1521-ben X. Leó pápa eretnokségért közönségtől ki az egyházból, és az ítélet a "részeges németet" azért is kárhozatta, hogy ha józan lenne, biztos meggondolná magát. A jelenlegi pápa ezzel szemben most azt állítja majd, hogy Luther csak az egyházat szerette volna megreformálni, és a szakadás csak radikális követői miatt [?! - Sz.] következett be.

Ezzel párhuzamosan folyik annak a nyári találkozóknak az előkészítése is, amelynek során XVI. Benedek az iszlám világ vallási vezetőivel tanácskozik majd a kölcsönös párbeszéd és megbérlés lehetséges folytatásáról.

www.múlt-kor.hu

¶ Az Amerikai Magyar Baptista Szövetség idén ünnepli fennállása 100. évfordulóját.

¶ Az "Evangelical Lutheran Church in America" egyház tannyilatkozattervet bocsátott ki "Human Sexuality" címmel. Másfél év múlva a 2009. évi országos közgyűlés hoz majd határozatot, addig a tervszöveg országos vita tárgyát képezi. A hozzászólások beküldési határideje november 1. ✕

AZ EGYHÁZ HÍREI OTTHONRÓL

• A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának az élére zsinati szavazás folytán Kákay Istvánt nevezték ki. Az új irodaigazgató legutóbb a Magyar Állami Operaház műsorigazgatójaként és főtítkáraként munkálkodott. Érdekesség az, hogy anyai nagyapja, Kuthy Dezső, az egykori Dunáninnyi Egyházkerület püspöke volt az országos iroda megszervezője és első főtítkára. Kákay István ifj. Hafenschner Károllyal együtt irodaigazgatói tisztségében.

• Kende K. Péter ev. lelkész újabb hat évre kapott megbízást az Országos Prebitérumtól a Luther Kiadó igazgatói munkakörének betöltésére.

• Az ev. egyház „Aprókkal az aprókért” nevű gyűjtőakciója több mint három tonna súlyú 1 és 2 forintos pénzerméket eredményezett. Ezeket március 1-ével a Nemzeti Bank kivonta forgalomból. A gyűjtött forintok beváltási értéke egyelőre nem ismeretes. A beváltási összeget az ev. egyház gyermekgondozási céljaira fordítják.

• Meghalt Takács József és Puskás János ny. ev. lelkész.

• Vadosfán az ev. templom falára Böröcz Sándor gulágot megjárt lelkésze tiszteletére emléktáblát helyezett el a hálás gyülekezet. A kapcsolatos ünnepi Istentiszteleten a néhai lelkész lelkészleánya, dr. Böröcz Enikő hirdette az ígét.

• Zagyvapálfalván felújított és kibővített templomot, Pestújhelyen új orgonát vett ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet.

• Az Evangélikus Világszövetség 2008. január 31-re jegyzett statisztikai kimutatása szerint a világ evangélikusságának a lélekszáma 71,823,423. Ebből 68,322,299 tartozik az EVSZ közösségébe. Az evangélikusok lélekszáma Európában, Északamerikában és Délamerikában csökkent, míg Afrikában és Ázsiában növekedett. A legnagyobb evangélikus egyház Svédországban van 6 millió 900 ezer lélekkel. Második helyre került az etiópiai „Mekane Yesus” Evangélikus Egyház 4 millió 869 ezer lélekkel, kiszorítva harmadik helyre az Amerikai Ev.-Lutheránus Egyházat, melynek tagsága az elmúlt húsz év folyamán több mint félmillióval vesztéssel most 4 millió 774 ezret tesz ki. Megdöbbentő a Magyarországi Evangélikus Egyház jelenlegi lélekszáma, melyet az EVSZ-jelentés 213 ezerben rögzít.

• Az Ó- és Újszövetségben szereplő nőkről, illetve a Szentírás korának női életmódjáról nyílt kiállítás a budapesti Biblia Múzeumban.

A mainzi „Johannes Gutenberg Univerzitet” Ószövetségi Tanszékének „Csak szépek voltak?” című vándorkiállításán bábkun mutatják be többek között a korabeli nők ruházatát, sminkkészletét, nyakláncait.

A Biblia évéhez kapcsolódó tárlaton a használati tárgyak között szerepelnek szelencék, mécsesek, olajtartó edények, tálak, szövőszékek, őrlőkövek, amelyek közül több tárgy a vaskorból származik, mintegy két és fél ezer éves.

A Biblia női hangszereit is bemutatja a kiállítás, egyebek mellett dobok, csörgők, furulyák láthatók a vitrinekben. A Szentírásban előforduló épületekről, így a jeruzsálemi templomról, egy izraeli lakóházról, és a beduin törzsek sátráról pedig makettet láthatnak az érdeklődők.

A kiállítás Budapesten április 6-ig tartott, utána Debrecenbe, a református nagytemplomba szállították, onnan pedig Szegedre viszik.

Hausmann Jutta, a rendezvény egyik kurátora, az Evangélikus Hittudományi Egyetem ószövetségi tanszékének vezetője arról számolt be, hogy szerdánként rendszeresen előadást tartottak a kiállításhoz kapcsolódóan a nők bibliai helyzetéről, szerepéről, és megjelenítéséről.

A meghívott előadók között szerepelt dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök, Karasszon István egyetemi tanár, és Kókai Nagy Viktor egyetemi oktató.

• 2008 a Biblia éve. A Magyar Bibliatársulat gondozásában a <www.bibliaeve.hu> honlapon nemcsak a Biblia-év rendezvényeiről lehet olvasni, hanem megtalálhatók a Bibliával kapcsolatos legfontosabb tudnivalók is, melyeket különféle rovatokba csoportosítottak (Bibliai kislexikon; Biblia és kultúra, stb.) Tanulságos böngészést!

• A március elején tomboló viharokban ev. egyházi épületek is kárt szenvedtek, így Pécen, Kispesztén (templom), Péteriben lelkészlak), Vanyarcon (templom és lelkészlak), s Budapesten a Déli Egyházkerület épülete.

• Megalakult Budapesten az Egyházi Muzéológusok Egyesülete. Ebben katolikus, református, evangélikus, és szerb ortodox szakemberek vesznek részt azzal a céllal, hogy a magyarországi és a határon túli egyházi múzeumok együttműködését elősegítsék, a tudományos és gyűjtőköri munkát támogassák. Az egyesület tervét dr. Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója és dr. Kertész Botond tudományos munkatárs vetette fel.

• Megjelent az Evangélikus Élet c. hetilap

március 9-i számának önálló mellékleteként az egykor nyugateurópai Útitárs c. evangéliumi lap új kiadású első száma, de LII. évfolyamként jelezve. Az „új” Útitárs évente hatszor jelenik meg, s különnyomatban küldi főleg az ún. utóállamokban és a nyugati szórványban élő magyar evangélikusoknak a kiadó, a budapesti székhelyű Magyar Evangélikus Konferencia.

• A felvidéki Tót Evangélikus Egyház Keleti Egyházkerülete püspökéül Sabol Slavomír addigi espereshelyettes iktatták be Eperjesen. A Magyarországi Evangélikus Egyházat dr. Fabiny Tamás püspök képviselte a beiktatáson.

• A négyévenkénti finnugor ev. lelkész konferenciák esedékes találkozását Révfülöpön tartják júniusban, „a hit anyanyelve” témával. Az ilyen konferenciákon, melyek kezdete a harmincas évekbe nyúlik vissza, észt, finn, inkeri, és magyar ev. lelkészek vesznek részt.

Ev. Élet & al.

GYÜLEKEZETI HÍREK

— folytatva a 8. oldalról —

gyülekezetünk egyik legrégebbi és nagyon hűséges tagját, életének 82. esztendejében. Nagyon szerette gyülekezetünket, mindenben segített, ő volt az Angol Női Kör elnöke. Ezzel az igével búcsúztunk tőle: „Mert az a jó, ha kegyelemmel erősödik meg a szív.” Az Úristen adjon örök életet neki, találkozassunk vele az Isten országában, ahol nem lesz betegség, fájdalom. A gyászoló családnak vigasztalást, reménységet kívánunk! Február 28-án elhunyt életének 84. évében Rajnay Zoltán; temetésén a 31. Zsoltár 5. versével búcsúztunk tőle: „A Te kezébe teszem lelkemet, Te váltottál meg, hűséges Istenem!” Isten adjon örök életet Zoltán testvérünknek, családjának pedig vigasztalást és reménységet a feltámadott Krisztusban! ■ Beteg testvéreinkért fohászkodunk, hogy az áldott Orvos, Jézus gyógyítsa meg őket és adjon nekik erőt keresztjük viseléséhez. Juhász Ednát és Juhász Terit imádságban hordozzuk, hogy erejük megújuljon! Gyengélkedő testvéreinkre is szeretettel gondolunk, Tomaschek Margitra és Lászlóra, Bakonyi Máriára, Yoniak Yolandára, hogy minél előbb jöhessenek templomunkba; Nagy Sándorra, szakképzett testvéreinkre, aki szívbetegséggel küzd, a Jóisten áldja meg és tartsa meg közöttünk nagyon sokáig. Ezúton is köszönjük neki és feleségének, Nagy Hajnalnak a finom ételeket! ■ Hirdetem, hogy füstölt, paprikás csabai kolbászt készítettünk csemege ízesítésben; a kolbász fontja \$4.50. Köszönet Dohár Szűcs Miklósnak, Fabian Árpádnak, és Nt. Tamásy Zoltánnak. ■ Április 12-én szombaton este tartunk irodalmi estet, ezt filmvetítés — „Horthy Miklós, a kormányzó” c. — és finom vacsora követi. ■ Április 20-án vasárnap 12:30-kor ebéd, vidám műsorral és finom étellel (zöldségleves, sültcsirke, marhapörkölt, rizs, sütemény; 15 dollár). ■ Május 18-án vasárnap tartjuk évfordulós ünnepségünket. Mindenkit nagy szeretettel hívunk és várunk! ■ Isten megtartó kegyelme legyen mindnyájunkkal! Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva ev. lelkész. ■

GYÜLEKEZETI HÍREK

Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia
Elnök: Bernhardt Béla főesperes
1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107
Tel.: (216) 221-3178
E-mail: AMEvKo@sbcglobal.net

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkészek: Juhász S. Ferenc
és Tamásy Zoltán.

Templom és lelkési hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istentisztelet de. 10:15 órakor, angol-magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonja 561-7316. A lelkész telefonszáma: 941-2212.

TORONTO

Lelkész: Tamásy Éva

Beszolgáló lelkész: Tamásy Zoltán

Templom: 116 Bond Street. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street, Cleveland, OH 44102-4601, USA; tel. (216) 961-6895. **Felügyelő: Dr. Mekis Éva, 34 Langbourne Pl., North York, ON M3B 1A9 (minden posta ideküldendő); tel. (416) 441-9300.** Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó 2. és 4. vasárnapján du. 4-kor.

Isten mindig nagyobb! *Deus semper maior!* – Ez a hit adjon nekünk reménységet, amikor keresztetek kell cipelnünk, amikor egyedül érezzük magunkat, amikor halálfélelmünk van, Isten mindig nagyobb! ■ Szeretettel hívjuk és várjuk Testvéreinket Istentiszteleteinkre! ■ Isten éltesse **Babos Sándor** kedves, hűséges presbiter testvérünket, aki március 12-én töltötte be 85. esztendőjét. A feltámadott Krisztus éltető igéje, szeretete legyen továbbra is vele, töltsse be családi otthonukat a szeretet és a kegyelem. Ezzel az igével köszöntjük: "Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem!" ■ **Közgyűlésünk időpontja, április 27.** Istentiszteletünk után. ■ Nagyon örültünk **Balogh Melinda V. év-folyamos evangélikus teológiai hallgatónak Budapestről**, aki gyülekezetünkben szolgálatot is végzett, amíg Torontóban volt néhány hónapig az Erasmus ösztöndíj jóvoltából köszönjük szépen igehírdetését, szeretettel gondolunk rá továbbra is imádsággal. Isten megtartó kegyelmét kívánjuk életére, hogy a Lélek erejével végezhessen majd szolgálatát otthon is! ■ Lelkipásztori szeretettel, Tamásy Éva és Zoltán év lelkészek.

CLEVELAND – NYUGAT

Lelkész: Tamásy Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkési hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul, Gyermekistentisztelettel is. Úrvaacsoraszta a hó első vasárnapján és ünnepnapokon.

Mielőtt a Nap felkelt a Gondviselés már felkelt! ■ Örömmel jelentem, hogy húsvétkor megkereszteltük **Radics Gábor** fiatal családapát. Isten adjon neki hitet Krisztusban, adjon hűséget és reménységet! Isten hozta őt és családját gyülekezetünkben! ■ Húsvéti Istentisztelet keretében megáldottuk új egyháztagjainkat, akiknek nagyon örülünk: **Rátoni Nagy Tamásnak, Márkus Imrének és kedves feleségének, Márkus Paulának, Márkus Márknak, és Korner Veronika Júliának.** A kegyelem Istene erősítse hitüket! ■ Egyházunkban esküvő is volt, házasságukra Isten áldását kérte **Wegling István és Pierkowski Ludmila.** Isten tartsa meg közöttük a szeretet, békesség, és hűség esküjét. ■ Sajnos az új esztendő negyedik hetében a Jóisten magához szólította **Óri Margitot,**

—folytatva a 7. oldalon—

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2008 MÁJUS

1. MENYBEMENETEL ÜNNEPE
Efezus 1:15-23 – Lukács 24:44-53

2. János 18:33-38 – 1Korinthus 7:1-16
3. Efezus 6:18-24 – 1Korinthus 7:17-24

HÚSVÉT 7. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 12:32

4. Ap.Csel. 1:6-14 – János 17:1-11
5. Ezékiel 11:14-20 – 1Korinthus 7:25-40

6. Lukács 21:12-19 – 1Korinthus 8:1-6
7. Lukács 12:8-12 – 1Korinthus 8:7-13

8. Ap.Csel. 1:12-20 – 1Korinthus 9:1-18
9. János 19:25-27 – 1Korinthus 9:19-23

10. Zakariás 4:1-14 – 1Korinthus 9:24-27

PÜNKÖSD ÜNNEPE

Heti ige: Zakariás 4:6

11. Ap.Csel. 2:1-21 – János 7:37-39

12. PÜNKÖSDHÉTFŐ

1Korinthus 12:4-11 – Máté 16:13-19

13. Ap.Csel. 4:23-31 – 1Korinthus 10:1-13
14. Ap.Csel. 8:9-25 – 1Korinthus 10:14-22

15. Ap.Csel. 11:1-18 – 1Kor. 10:23-11:1
16. Ap.Csel. 11:19-26 – 1Korinthus 11:2-16

17. Ap.Csel. 18:1-11 – 1Korinthus 11:17-26

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE

Heti ige: Ézsaiás 6:3

18. 2Korinthus 13:11-13 – Máté 28:16-20

19. Jeremiás 10:6-12 – 1Korinthus 11:27-34

20. Ézsaiás 43:8-13 – 1Korinthus 12:1-11

21. Ap.Csel. 17:22-34 – 1Kor. 12:12-26

22. Efezus 4:1-7 – 1Korinthus 12:27-31

23. Lukács 23:44-49 – 1Korinthus 13:1-7

24. János 14:7-14 – 1Korinthus 13:8-13

PÜNKÖSD UTÁNI 2. VASÁRNAP

Heti ige: Lukács 10:16

25. 1Korinthus 4:1-5 – Máté 6:24-34

26. Lukács 10:1-16 – 1Korinthus 14:1-12

27. 131. Zsoltár – 1Korinthus 14:13-25

28. 1Thesszalonika 2:1-8 – 1K. 14:26-33a

29. János 21:15-19 – 1Korinthus 14:33b-40

30. Lukács 22:24-30 – 1Korinthus 15:1-11

31. Filippi 1:1-18 – 1Korinthus 15:12-19

2008 JÚNIUS

PÜNKÖSD UTÁNI 3. VASÁRNAP

Heti ige: 2Mózes 15:2

1. Róma 3:21-28 – Máté 7:21-29

2. Példabeszéd. 9:1-10 – 1Kor. 15:20-28

3. 2Mózes 2:11-25 – 1Korinthus 15:29-34

4. 1Sámuel 1:1-11 – 1Korinthus 15:35-49

5. Máté 15:29-39 – 1Korinthus 15:50-58

6. Lukács 23:39-43 – 1Korinthus 16:1-12

7. Jeremiás 31:7-14 – 1Kor. 16:13-24.

PÜNKÖSD UTÁNI 4. VASÁRNAP

Heti ige: Lukács 19:10

8. Róma 4:13-25 – Máté 9:9-13

9. Lukács 5:17-32 – 2Mózes 1:1-22

10. 33. Zsoltár – 2Mózes 2:1-10

11. János 5:1-16 – 2Mózes 2:11-25

12. Máté 18:15-20 – 2Mózes 3:1-22

13. Máté 27:3-10 – 2Mózes 4:1-17

14. Róma 8:1-6 – 2Mózes 4:18-31

PÜNKÖSD UTÁNI 5. VASÁRNAP

Heti ige: Galata 6:2

15. Róma 5:1-8 – Máté 9:35-10:23

16. Lukács 5:17-26 – 2Mózes 5:1-6:1

17. 100. Zsoltár – 2Mózes 7:1-25

18. Márk 11:20-26 – 2Mózes 12:1-20

19. 31. Zsoltár – 2Mózes 12:21-33,51

20. Lukács 23:17-26 – 2Mózes 13:17-22

21. 73. Zsoltár – 2Mózes 14:1-31

PÜNKÖSD UTÁNI 6. VASÁRNAP

Heti ige: Efezus 2:8

22. Róma 6:1-11 – Máté 10:24-39

23. Lukács 6:12-19 – 2Mózes 15:1-27

24. **Keresztelő János emléknapja**

Ap.Csel. 13:13-26 – Lukács 1:57-67

25. **Az Ágostai Hitvallás emléknapja**

Efezus 2:4-10 – János 15:1-11

26. Ap.Csel. 15:4-12 – 2Mózes 16:1-36

27. Lukács 22.31-34 – 2Mózes 17:1-16

28. Filippi 3:12-16 – 2Mózes 18:1-27

PÜNKÖSD UTÁNI 7. VASÁRNAP

(Péter és Pál apostol emléknapja)

Heti ige: Ézsaiás 43:1

29. Róma 6:12-23 – Máté 10:40-42

30. 13. Zsoltár – 2Mózes 19:1-25

L&RCL

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA 2008. MÁJUS 15-ÉN.

ERŐS VÁR
PO BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038

ADDRESS SERVICE REQUESTED

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?

PERIODICALS
POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO